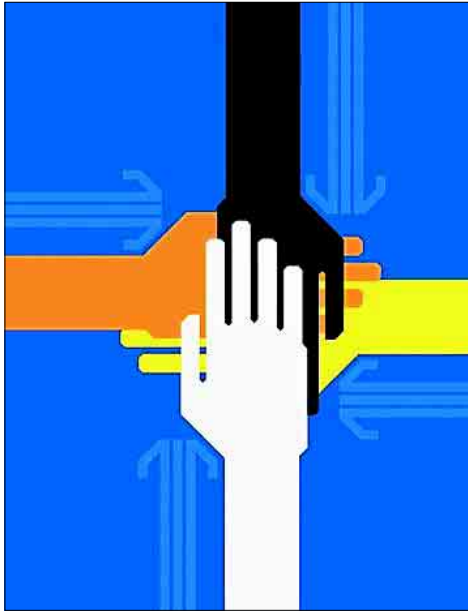

عوامل مؤثر بر توانمندسازی تعاونی‌ها

هادی اکبری

اول دانشگاه که باید کارشناس و کارشناس ارشد تعاون تربیت کند که فرهنگ سازی تعاون را انجام دهد، البته این مهم با توجه به دروس دانشگاهی‌های کنونی مصداق نمی‌باشد و باید یک مؤسسه دانشگاهی برای تعاون تشکیل شود که به طور مستقل آموزش تعاون بدهد. این محیط آموزش مستقل باید از دیگر کشورها الگو برداری کند و راههای اشاعه فرهنگ تعاون را ترویج دهد.

گروه دوم اعضای تعاونی‌ها هستند که باید وزارت تعاون، قوانین و مقررات را به آنان آموزش دهد، گروه سوم مردم هستند که باید از طریق رسانه‌های گروهی آموزش ببینند.

در کانادا نهضت تعاون از دانشگاه شروع شد و سپس آموزش تخصصی تعاون در سطح تعاونی‌ها، اتحادیه‌ها و بهران تعاونی به صورت علمی ارائه شد و اکنون شرکت‌های تعاونی در این کشور با مشکلی مواجه نیستند.

در کشور ما وزارت تعاون یک مرکز آموزش عالی دارد و در عین حال رشته تعاون بخشی از دانشکده علوم اجتماعی است، اما هر دو از استانداردهای نحوه تدریس و ارائه دروسهای تعاون افتقار دارند. دانشکده دکتر موسی‌زاده متخصص تعاون در دانشگاه تهران متعبدات: تخصصی تعاونی از علم اقتصاد است که

مبتداً برای اجتماعی آن بسیار قوی است و دانشکده علوم اجتماعی نیز چارچوب‌های لازم را برای تدریس اقتصاد ندارد. اما این به آن مفهوم نیست که یک نگاه غیر اقتصادی است. اگر تعاونی‌ها نتوانند با سایر نگاهها رقابت کنند تعطیل می‌شوند. در این رشته بخش اعظمی از واحدهای ارائه شده دروس تخصصی علوم اجتماعی است و فقط خرد خرد اقتصاد و تعاون می‌خوانند. به نظر ور رشته تعاون باید در گروه اقتصادی ارائه شود. در بسیاری از کشورهای دنیا هم همین رویه است.

در این صورت مشکلات نظری تعاون تا حد زیادی حل خواهند شد. البته در مرکز آموزش عالی تعاون نیز همان دروسهای دانشگاهی توسط همان استادان تدریس می‌شود.

یکی دیگر از مباحث تعاونی‌ها، بازاریابی و مدیریت تعاونی‌هاست. اما در دانشگاه هیچ درسی در این حوزه به دانشجویان ارائه نمی‌شود.

دکتر موسی‌زاده در ادامه در این باره می‌گوید: باید ابتدا آموزش اصلاح صلاح شود، اولاً آموزش تمام درجی نیست که افراد متخصص تربیت کند. همچنین فرهنگ عمومی، رسانه‌ها و روزنامه‌ها باید به تعاونیها نگاه جدی در داشته باشند. تا در حال ندیدیم یک برنامه از رسانه ملی پشت پیش خود که رسانه به تعاونی‌های کشور بپردازد. فقط آموزش است که می‌تواند تعاونی‌ها را در جامعه معرفی کند. تفکر تعاونی اصلاح‌دهنده است. آموزش عالی دارای آثار مثبت فرهنگی و اجتماعی نیز هست. همکاران، همزیستی، داشتن احساس مسئولیت درگرو داشتن تفکر تعاونی در جامعه است.

فرهنگ سازی و پرورش مدیران کارا از مهمترین مؤلفه‌ها برای توسعه بخش تعاونی‌هاست. شعار می‌رود، آموزش فعلی اسنباط عمومی جامعه از شرکت‌های تعاونی تنها بهره‌مندی از اطلاعات بازارهای و کمک دولت است و چون ممکن است برخی موارد به این پاره‌ها کاهش دسترسی پیدا کنند.

فکر می‌کنند، شرکت‌های تعاونی فلسفه و ماهیت وجودی خود را از دست داده یا به تدریج از دست می‌دهند. علل آن کم‌توجهی به شرکت‌های تعاونی نبود فرهنگ تعاون است و این به ناخنجاری‌های تاریخی ما برمی‌گردد. مثلاً مسائله‌ها با فرهنگ تعاون در اعتقادات ما کارگوهی در جامعه‌ها خیلی پایین است و شرکت‌های غربی بیشتر از ما این فرهنگ را در جوامع خود پیاده کرده‌اند.

همچنین رشته‌های مشکلات کشور چه در بخش تعاون و غیرتعاون به ساختار مدیریتی برمی‌گردد. مدیریت باید کاملاً علمی شود. راه علمی شدن تخصص‌ها به پذیرش گفتمان، احترام به نتایج و نظام کارشناسی است.

خلق شده‌اند به ناچار زندگی آنها هم بر پایه اجتماعی نباشد است و این ضرورت، مشوق آنها شد تا مشکلات و نارایی‌های روزمره خود را با تشریح مساعی و تعاونی‌ها مشاهده و در راه رسیدن به هدف زندگی سالم اجتماعی گام‌های مؤثری را بردارند. یکی از اصول اساسی تعاون آزادی عضویت اعضا و تعاونی برای کلیه افرادی است که بدون تبعیض‌های سیاسی، مذهبی، جنسی و اجتماعی امکان مشارکت در تعاونی و برخورداری از مزایای آن

کرده و فعالیت‌های خود را به مقیاس وسیعی در انجام فرآیند ارزش افزوده گسترش دهند.

تشن عوامل اقتصادی در تعاونی
تعاونی‌ها می‌توانند یک اهرم مناسب برای توسعه اقتصادی به شمار آیند که همگام با سیاست‌های دولت در بهبود شرایط زندگی، کار، تولید و ارتقای سطح درآمد و وضعیت اجتماعی مردم مؤثر باشند.

هدف از توسعه بخش تعاون در مسالک در حال توسعه این است که از این طریق نه تنها به نوسازی شیوه‌های اقتصادی پرداخته شود، بلکه شرایط اقتصادی- اجتماعی عادلانه‌تر نیز برقرار گردد.

یکی از مشکلات و مسائلی اساسی توسعه شرکت‌های توسعه تعاون، شرکت‌های تعاونی را قادر می‌سازد به طور گسترده‌ای به فعالیت بپردازند. مدیریت شرکتی از طریق به کارگیری سیستم‌های مالی اندک افراد متوسط جامعه و طبقه کارگر و کشاورز است. سرمایه‌های تعاونی‌ها که در حقیقت نقدینگی آنها محسوب می‌شود، نقش مهمی در توانایی این شرکت‌ها برای تأمین کالای مورد نیاز اعضا و مشتریان شرکت در نتیجه افزایش رضایت مالی دارد. پس انداز و انباشت منجر به تشکیل سرمایه شده و سرمایه‌گذاری می‌شود. سرمایه‌گذاری نیز بر رفاقی تولید است. در واقع شرکت‌های تعاونی به ایجاد اشتغال برای نیروی کار و افزایش مهارت آنها منجر می‌شوند. به این ترتیب شرکت‌های تعاونی علاوه بر ایجاد اشتغال به کمک درآمد نیز کمک کرده است.

نگاهی به عوامل اجتماعی
انسان‌ها به سبب این که با فطرت اجتماعی بودن

آموزده تعاون اهرم مناسبی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی به شمار می‌رود که می‌تواند در بهره‌وری بهینه از شرایط زندگی، کار و تولید و ارتقای سطح درآمد و وضعیت اجتماعی جامعه مؤثر باشد. تجربه کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهد تعاونی‌ها بهترین سازمان‌های هستند که موفق شده‌اند اسباب تجمیع نیروهای پراکنده و مشغول و در عین حال با استعداد و با انگیزه را فراهم سازد.

استفاده بهینه و توانمندسازی بخش‌های اقتصادی هدف اصلی است. در این میان با توجه به اهمیت بخش تعاون در اقتصاد ایران، از دیدگاه مبانی نظری و قابلیت‌های بالقوه این بخش، عوامل مؤثر و راه‌های فعال سازی این ظرفیت بیش از پیش اهمیت یافته است که در زیر به بررسی اجمالی برخی از آنها می‌پردازیم.

مدیریت و تشن آن
بر اساس قانون تعاونی، هری تشکیلات تعاونی برعهده هیأت مدیره و مدیریت این شرکت‌ها بر عهده مدیر عامل و سایر مدیران اجرایی است. از آنجا که تعامل اعضا و موسساتی از مهمترین جنبه‌های کلیدی فعالیت‌های تعاونی محسوب می‌شود، ایجاد و شکل‌گیری اصل مدیریت تعاون، شرکت‌های تعاونی را قادر می‌سازد به طور گسترده‌ای به فعالیت بپردازند. مدیریت شرکتی از طریق به کارگیری سیستم‌های غیر متمرکز در شکوفایی استعدادها و خلاقیت ذهنی کارکنان بسیار مؤثر است. این سبک از مدیریت برای بهبود کیفیت بوده و بزرگترین عامل ترقی در سازمان تلقی می‌شود که همراه با افزایش بازاری و کاهش هزینه‌ها است. همکاران در مدیریت تعاونی‌ها باعث می‌شود کارکنان نه تنها وظایفشان را بشناسند بلکه بدانند چرا باید آن وظیفه را انجام دهند. بنابراین علمی که چهره تعاونی‌ها را جذاب می‌کند مشارکت است.

عوامل سازمانی و نقش آنها
تکنه‌ای که در مدیریت تعاونی‌ها حائز اهمیت است و معمولاً شرکت‌های تعاونی از آن غافلند، این که تمام شرکت‌های تعاونی باید سازمان و مدیریت صحیح و روشنی داشته باشند، در حالی که در هیچ‌یک از

اگرچه بندر هامبورگ آلمان به عنوان نخستین منطقه آزاد دنیا با ماهمی نزدیک به آنچه امروزه مشهود است در سال ۱۸۸۸ مشمول امتیازهای خاصی شد. اما نخستین اقدام‌های اصولی و بنیادین با تصویب قوانین خاصی مربوطه در سال ۱۹۲۴ در ایالات متحده انجام شد که به ایجاد بیش از ۶۰ منطقه آزاد تجاری تا سال ۱۹۸۲ در آن کشور منجر شد. اساساً مطالعات انجام شده در ایالات متحده و انگلیس نشان دادند که فعالیت مناطق آزاد را به صورت الگو برای سایر کشورهای فرورد به گونه‌ای که هم‌گام با ماهوی و برنامه‌های از پیش تدوین شده، دارای دوزنمای مشخص با یک فعالیت عمده و اصلی و تعدادی خرده فعالیت که همگی مواری و همسو با فعالیت اصلی تعریف می‌شوند، بوده و مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

۳- مهم‌ترین ویژگی مناطق آزاد بویا (Dynamic) بودن آن‌ها در راستای اهداف و چشم‌انداز اصلی و منطبق با تغییرات منطقه‌ای و برنامه‌های است. در واقع مدیریت مناطق آزاد با برنامه‌ریزی هوشمند و با اطلاع مداوم از تغییرات جهانی و منطقه‌ای موجبات لازم برای تحقق توسعه منطبق بر اهداف و برنامه‌ها از پیش تعیین شده را فراهم می‌آورد.

۴- هر منطقه آزاد توسعه یافته به خصوص با اعطای امتیازات خاص و ایجاد چانه‌ها و شرایط رقابتی از جمله ابزار مهم دولت برای تقویت بومیان در این مناطق است.

۴- در دیگر ویژگی‌ها آن است که این مناطق به صورت هدفمند مهاجرپذیر هستند و دولت شرایط و تسهیلات مناسب برای مهاجران و سرمایه‌گذاران غیربومی را به منطقه فراهم می‌کند.

۵- هر منطقه آزاد توسعه یافته به خصوص با سرمایه‌گذاری‌های دولتی و غیردولتی، مناطق آزاد بسیار استراتژیک بوده و ایجاد

مناطق آزاد، اهداف و کارکردها

انیت و از آن مهم‌تر تضمین امنیت در این مناطق بسیار مهم است. در همین ارتباط صادرات رسمی انتخاب شدند. مثلاً منطقه آزاد گمرکی برای گسترش صادرات غیررسمی و کاهش بی‌همه‌ترین ارکان مربوطه قضایی و اقتصادی است. مناطق آزاد تجاری و صنعتی با هدف ایجاد اشتغال و جذب سرمایه در منطقه آزاد

گوناگون اقتصاد

کاهش چشمگیر نرخ بیکاری در زاین
وزارت مدیریت عمومی زاین گزارش داد که میانگین نرخ بیکاری در این کشور در ماه گذشته میلادی (نوامبر)، به پایین‌ترین سطح در طول ۸ سال و ۸ ماه گذشته رسیده است.

روزنامه «سانکی» نوشت: میانگین نرخ بیکاری در زاین در ماه گذشته میلادی نوامبر، ۴ درصد بود که بیانگر یک دهم کاهش نسبت به ماه قبل از آن است.

بر اساس گزارش وزارت مدیریت عمومی زاین، در ماه گذشته نرخ بیکاری در میان مردان ۴۲٫۲ درصد و در میان زنان ۳۷٫۷ درصد بود که هر دو بیانگر کاهش است. در این گزارش همچنین آمده است که در ماه گذشته در مجموع حدود ۲۵ میلیون نفر بیکار کامل در کشور ۱۲۷ میلیون نفری زاین وجود داشت که بیانگر ۲۳۰ هزار نفر کاهش نسبت به همین دوره در سال پیش است.

شماره شغلان در زاین در ماه گذشته میلادی ۴ میلیون و یکصد هزار نفر بود که بیانگر ۶۰ هزار نفر افزایش نسبت به همین دوره در سال گذشته است.

در ماه گذشته برای هر یکصد زاینی بیکار ۱۰۶ کوهی برای استخدام از سوی شرکت‌ها در این کشور وجود داشته است.

گزارش وزارت مدیریت عمومی زاین همچنین نشان می‌دهد، میانگین هزینه‌ای که هر خانواده زاینی در ماه گذشته (نوامبر) خرج کرد ۲۰۵ هزار و ۵۶۸ لیبین بوده است.

مهاجران در اسپانیا ۶ میلیارد یورو به کوشاهایشان فرستادند

مهاجران مقیم اسپانیا در سال جاری میلادی در مجموع بیش از ۶ میلیارد یورو در درآمد خود را به کشورهایشان ارسال کرده‌اند که از این نظر اسپانیا در صدر کشورهای اروپایی قرار دارد.

روزنامه «ال بایس» چاپ مادرید روز سه‌شنبه با اعلام این خبر به نقل از گزارش کمیسیون اروپا نوشت که مبالغ فوق به کشورهای خارج از اسپانیا اروپا به ویژه کشورهای آمریکا، لاتین و غیره در شمال آفریقا فرستاده شده است. در این مبالغ، ارقامی است که از طریق سیستم بانکی اسپانیا به کشورهای یاد شده ارسال شده است. از این رو، کارشناسان می‌گویند اگر میزان پولی را که مهاجران هر ساله هنگام سفر به کشورهایشان با خود همراه می‌برند، محاسبه شود، این ارقام بسیار کلان خواهد بود.

آن‌ها در این زمینه فقط به شمار مهاجران کشور مغرب، اسپانیا و آفریقای جنوب اسپانیا اشاره می‌کنند که بیش از ۶ هزار نفر هستند و سالی چند بار به وطنشان می‌روند. بر اساس این گزارش، میزان ارسال وجوه مهاجران مقیم اسپانیا به کشورهای خود در سال ۲۰۰۴ میلادی معادل ۶ میلیارد و ۲۵۸ میلیون یورو بود که این رقم مبلغ ۴۰ درصد مبالغی است که از همه اتحادیه اروپا به خارج ارسال شده بود.

به نوشته ال بایس، نرخ رشد این مبالغ سالانه حدود ۲۰ درصد است و به همین دلیل، رقم یورو سپرده در سال میلادی به ۴ میلیارد و ۶۱۴ میلیون رسیده است. بر اساس این گزارش، اشتغال ایجاد شده توسط خارجی‌ها در اسپانیا در سال‌های ۱۹۹۴ تا ۲۰۰۴ میلادی ۵۵٫۱ درصد افزایش یافته است که بیشترین میزان رشد در سطح جهان به شمار می‌رود.

به این ترتیب، اسپانیا پس از آمریکا (که ۷ برابر بر جمعیت‌تر است)، بیشترین میزان دریافت مهاجر خارجی را با ۴۵ هزار نفر داشته است.

مشارکت روسیه

در خط لوله گاز آذربایجان
وزیر خارجه روسیه تأکید کرد، برزیل به طور رسمی پیشنهاد مشارکت و سرمایه‌گذاری مسکو در پروژه خط لوله دلاوی خود لوله انتقال گاز آذربایجان لاتین را مطرح کرده است.

روزنامه نیوزیکو به نقل از سرگئی لاروف افزود: وزارتتین نیز پیش از این تمایل خود را برای مشارکت در شرکت‌های روسی در این پروژه بزرگ گازی، اعلام کرده بود.

۴۰ میلیارد دلاری، خط لوله انتقال گاز ۱۰ هزار کیلومتری باسازند که با عبور از جنگل آمزون، از صادران اروپا و بولویا به ونزولارا به از راتین، برزیل، پاراگوئه و اروگوئه منتقل کند. به اعتقاد کارشناسان انرژی، اجرای این پروژه بزرگ با چالش‌های مهمی روبرو خواهد شد. ونزولارا نیز پیش از این از شرکت گاز یوروپا روسیه دعوت کرده بود تا در این پروژه مشارکت و سرمایه‌گذاری کند.

انتقاد هند از نقش غرب در جهانی سازی اقتصادی
نخست‌وزیر هند در نقش کشورهای غربی در سازمان تجارت جهانی و روند جهانی سازی اقتصادی به شدت انتقاد کرد.

روزنامه فایننشال اکسپرس به نقل از «مانوهان سینگ» افزود: ریکوردر غرب در مدیریت مسائل جهانی به هیچ وجه قابل قبول نیست و کشورهای غربی در سازمان تجارت جهانی و همچنین جهانی سازی اقتصادی به دنبال منافع خود هستند.

وی تصریح کرد: «لهاکارها غرب برای مدیریت تحولات جهانی متخوخ شده است. کشورهای پیشرفته قصد دارند همه تجارت‌های و اقتصادی جهان را به نفع خود تمام کنند. باید یادماندند دوران این گونه رفتارها گذشته است. سینگ گفت: چند بزرگ‌گرم غربی قصد دارند نظرات خود را بر سایر کشورهای در حال توسعه اعمال کنند. مهم‌ترین بهترین نمونه برای روشن شدن این مسأله، توقف مذاکرات سازمان تجارت جهانی است. کشورهای غربی با منتهم کردن کنیگرها، مانع پیشرفت عملی مذاکرات خود دوجه هستند و آمریکا و اروپا به هیچ وجه حاضر به عقب نشینی از مواضع تجاری خود نیستند.

وی تصریح کرد: حتی سازمان ملل متحد نیز که باید اثرات جهانی مدیریت جهانی سازی باشد، کارایی لازم را ندارد. سازمان ملل تنها در صورتی قادر به کنترل روند جهانی سازی خواهد بود که اصلاحات ساختاری در این سازمان اعمال شود. افزود: موفقیت مذاکرات دور دوجه، نقش زیادی در کاهش فقر و توسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه خواهد داشت.

مناطق آزاد تجاری و صنعتی با هدف ایجاد اشتغال و جذب سرمایه در منطقه آزاد

مناطق آزاد تجاری و صنعتی با هدف ایجاد اشتغال و جذب سرمایه در منطقه آزاد